

„Ali je res, kralj in gospodar? Ti si pobral naše sinove, da se tepo z dunajskim cesarjem. A zakaj to? Nam je bil dunajski cesar vedno dober in je nas branil in ščitil. Ti si sam pripovedoval, kako te je lepo sprejel na Dunaju, kako je sprejel naše kneze Danila in Mirka in po vrsti vso črnogorsko gospodo, pa zakaj se naj sedaj bijemo z dunajskim cesarjem? To, boga mi, ni meni po godu.“

Kralj je odgovoril:

„Vojvoda, tako mora biti, starejši zapovedujejo.“

Vojvoda ga je prekinil:

„Božje Ti vere trdne, kdo je neki v Črni gori starejši od Tebe?“

Kralj Nikola v zadregi: „Tako ukazuje veliki car Nikolaj ruski!“

Vojvoda je na to rekel kralju:

„Piši Ti temu carju Nikolaju, ako ima kaj z dunajskim cesarjem, naj se sprimetá brez naše nesreče, Ti pa pusti naše sinove domov, da prehranijo sirotno svojo deco in jo ohranijo od zlega. Tako mi boga, mi se vsi od prvega do zadnjega napotimo jutri v Kotor. Mi brez Kotora živeti ne moremo!“

Kralj je pripomnil:

„Ne smeta v Kotor, pobil bo vas Švaba!“

„Mi se s Švabom dosedaj nismo pretepali, zato nam ne bo storil ničesar slabega... Pa povej mi, kralj in gospodar, ali si res napovedal vojno tudi carju v Berlinu?“

„Res je, vojvoda!“

„Pa povej mi pri bogu in veri, kako se hočeš z berlinskih carjem vojevati, da-li po solncu ali po mesecu? Bogu bodi potoženo, velika nesreča je zadela Črno goro! Kralj in gospodar, dobro prevdari in premisli, da nam ne zakuka črna kukavica na ognjišču!“

Beg Rusov čez Karpate.

Budimpešta, 12. oktobra. „Pester Lloyd“ poroča: Iz komitatov Marmaros in Beszterce-Naszod so došla uradna poročila, iz katerih je posneti, da se je preganjanje ruskih čet za nas uspešno končalo. Glavne ruske sile v begu čez Kőrösmező zapuščajo Karpate, ostanke razkropljenih ruskih čet pa pode naši čez mejo. Rusi so spoznali svoj brezupni položaj in beže brez vsakega odpora čez mejo.

Kako je na ruskem Poljskem?

V krakovski „Nowi reformi“ čitamo:

Dne 20. septembra se je nemška vojska približala Noworadomsku. Čim je došla ta vest, je ruska armada z vsemi upravnimi oblastnjami zapustila mesto. Nemci so sicer korakali skozi Noworadomsk, niso pa mesta zasedli, marveč so prodirali proti Rudniku, kjer so se ustavili. Ruske upravne oblasti so se tedaj takoj vrnile, ž njimi pa so prišle tri stotnije kozakov in čerkezov.

Toda že 26. septembra so se pojavile v Noworadomsku nove nemške čete, kar je imelo za posledico, da so se Rusi zopet umaknili iz mesta. Ruske oblasti so se nato naselile v Piotrkowu, dva dni kasneje pa so se preselile v Skierniewice. Predno so Rusi odšli, so ustanovili mostno milico, ki je prevzela nalogo, da skrbi za red in mir, dokler se ruske oblasti zopet ne vrnejo v mesto.

V mestu je zavladalo veliko pomanjkanje sladkorja, premoga in petroleja. Za to so vsa privatna stanovanja, restavracije in hoteli razsvetljeni s svečami.

Tudi v Varšavi je silno pomanjkanje premoga, sladkorja in soli. Časopisom nedostaja papirja, zato izhajajo listi v zmanjšani obliki. Delo v tovarnah popolnoma miruje. Cent premoga stane v avstrijski vrednosti 6 do 7 kron. Draginja v mestu je nepopisna, vsled tega je baje zlasti med delavskimi sloji zavladalo revolucijonarno razpoloženje.

Varšavski dnevniki javljajo, da Rusija mobilizira še 5 milijonov vojakov. Toda to je samo humberg, da bi s tem prestrašila Nemce in Avstrijce in da bi potegnila za sabo nevtralne države. Vlada ne misli na nobeno novo mobiliza-

cijo in tudi ni izdala v tem oziru nobenih novih naredb.

Časopisi napadajo besno samo kakor smo že omenili v zmanjšani obliki. Listi so seveda pod preventivno cenzuro. Toda priznati je treba, da ta cenzura ni surova in tudi ne stroga ali malenkostna.

Časopisi napadajo besno samo Nemčijo, napram Avstriji pa molče, se drže rezervirano, ali pa celo izražajo obžalovanje, da je podlegla vplivu nemške državne politike.

V Varšavi je jela izhajati cela vrsta novih poljskih dnevnikov, kakor „Duch Polski“, „Dzien Polski“, „Radość Polakow“ itd. Vsi ti listi imajo namen vzbuditi med Poljaki simpatije do Rusije. Te liste seveda podpira ruska vlada, oziroma jih naravnost plačuje. Te vrste časopisi priobčujejo razne tartarske vesti — na primer „Nemci prosijo Belgijo za mir.“ „Splošno umikanje nemške armade“ itd. V enem izmed teh listov je napisal članek o razmerju Poljakov k Rusiji celo neki poljski poslanec. Bubianski mu je ime. Vsi ti listi torej služijo zgolj propagandi.

Zakaj so Rusi vlomili v Karpate?

Budimpeštovski list „A Nap“ poroča v pogovoru z nekim vjetim ruskim generalštabnim oficirjem, ki je govoril o vzrokih ruskega vloma v Karpate. Srbija je že od vsega začetka računala na pomoč Rusije in tudi s tem, da ne bode prišlo Srbiji na pomoč le nekaj oficirjev, marveč cela ruska armada. Pri izbruhu vojne bilo je že mogoče, spraviti manjše ruske vojaške oddelke v Srbijo. Ali temu vthotapljenju je Rumunija kmalu konec napravila. Ednako postopanje čez Bulgarijo je bilo seveda popolnoma izključeno.

Edina možnost, priti v Srbijo, bila je tedaj pot čez Grško. Ko pa je Turčija Bosphorus in Dardanele zaprla, bila je Srbija tako rekoč hermetično zaprta. Medtem se je položaj Srbov vedno bolj poslabšal in kopicile so se brzojavke, v katerih se je ruskega carja za pomoč prosilo, da ne bode Srbija popolnoma uničena. Zdad se je odločil car, da pošlje Srbom čez Ogrsko pomoč in zato so Rusi čez Karpate vlomili. — Kakor znano, dosegli so Rusi začetkoma male uspehe, ali kmalu so jih naši junaki vojaki s krvavimi glavami čez Karpate nazaj nagnali...

Rusi zapustili Lemberg?

„Grazer Tagblattu“ brzojavlja njegov lastni vojni poročevalec:

Der Sitz des deutschen Gouvernements in Suwalki.

„Vojni tiskovni stan, 11. oktob. — Na voznji k fronti dospel sem v Jaslo.“

Vkljub slabemu vremenu in slabega stanja cest funkcionira naša zadajšna služba (Nachschubdienst) izbornoma.

Domačini mi pripovedujejo, da so Rusi Lemberg že popolnoma izpraznili.

Uradna poročila od 13. oktobra.

K.-B. Berlin, 13. oktobra. Wolffova pisarna poroča:

Od zahodnega bojišča ni nobenih pomembnejših poročil. Hudi napadi sovražnika vzhodno od Soissons bili so zavrtnjeni. — V Argonakem gozdu vršijo se trajno hudi boji. Naši vojaki napredujejo v močnem grmičju in v jako težavni pokrajini z vsemi sredstvi trdnjavskega boja. Francozi se trdovratno branijo; oni streljajo iz dreves tudi z mašinskimi stroji in imajo močne utrdbe.

* * *

Nemški bojni plen pri Antwerpnu se še danes ne dá pregledati. Okoli 28.000 sovražnih vojakov zbežalo je na Holandsko in bilo tam razoboroženo. Med njimi je glasom uradnih poročil tudi 2000 Angležev. Bržkone se je mnogo belgijskih vojakov v civilni obleki v njih domovinske kraje podalo. Škoda na posljopjih in materialu v Antwerpnu je mala. Sovražnik je vodovodne naprave uničil. V pristanu je 4 angleških, 2 belgijska, 1 francoski, en danski, 32 nemških in 2 avstrijska parnika ter dva čolna na jadre. V kolikor se je nemške parnike doslej preiskalo, so se jim kotli uničili.

* * *

Na vzhodno-pruskem bojišču vršil se je 11. oktober v splošnem mirno. Dne 12. oktobra so hoteli Rusi nemško armado pri Širwini zopet obiti; bili so pa zavrtnjeni. Južno od Ivangoroda so hoteli Rusi zopet čez reko Weichsel priti; pa to nakano se je z ruskimi izgubami zavrnilo.

* * *

Uradno se glede bojev v Galiciji razglašá: 13. oktobra popoldne: Včeraj vrgle so naše (avstrijske) proti Przemyslu napredujoče moči, podprte po izpadu iz naše trdnjave, oblegovalno

Suwalki

Tu prinašamo sliko poslopja v rusko-poljskem mestu Suwalki, katerega so Nemci v svojem prodiranju že zavzeli. Nemci so v tem poslopju vtaborili novo okrožno upravo (gubernijo). Preje je bilo v tem poslopju rusko gubernijsko zastopstvo. Ruski gubernier pa je že preje zbežal, predno so nemški vojaki v Suwalki prišli.